

LANDSNET

VIÐBÓT VIÐ MATSÁÆTLUN
VIÐBRÖGÐ VIÐ UMSÖGNUM

HVALÁRLÍNA 1 OG MIÐDALSLÍNA 1

Hvalárlína 1 og Miðdalslína 1

Viðbót við fyrri matsáætlun

Viðbrögð við umsögnum

Unnið af: **VSÓ**RÁÐGJÖF

Fyrir Landsnet
Dagsetning: 24. ágúst 2026

Efnisyfirlit

1 Inngangur.....	4
2 Viðbrögð Landsnets við umsögnum vegna viðbóta við fyrri matsáætlun.....	4
2.1 Hafrannsóknastofnun	4
2.2 Minjastofnun Íslands.....	4
2.3 Strandabyggð	4
2.4 Náttúrufræðistofnun.....	4
2.5 Fiskistofa	6
2.6 Vegagerðin	6
2.7 Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða.....	7
2.8 Náttúruverndarstofnun.....	7
2.9 Árneshreppur.....	8
2.10 Land og skógur.....	9

1 Inngangur

Auglýstur kynningartími fyrir viðbót við fyrri matsáætlun Hvalárlínu 1 og Miðdalslínu 1 var frá 15. júní 2026 til 10. ágúst 2026. Alls bárust 10 erindi og í þessu skjali verður gerð grein fyrir athugasemdum og umsögnum sem komu fram og viðbrögðum Landsnets við þeim. Athugasemdir eru flokkaðar eftir umsagnaraðilum.

Landsnet þakkar fyrir þær athugasemdir, ábendingar og umsagnir sem bárust vegna viðbótar við fyrri matsáætlun. Þær eru mikilvægar fyrir umhverfismat framkvæmdarinnar, m.a. með því að fá fram fjölbreytt sjónarmið sem þarf að taka tillit til við ákvörðun um framtíðaruppbyggingu raforkukerfisins, ábendingar um leiðaval, ábendingar um það sem betur má fara, ásamt tillögum um gögn, rannsóknir og viðfangsefni.

2 Viðbrögð Landsnets við umsögnum vegna viðbóta við fyrri matsáætlun

2.1 Hafrannsóknastofnun

Í umsögn segir:

„Hafrannsóknastofnun vann umsögn og sendi inn 18. 8. 2025. Sú umsögn er enn í fullu gildi og þessi viðbót við matsáætlun kallar ekki á frekari viðbrögð stofnunarinnar.“

Viðbrögð Landsnets: Umsögn kallar ekki á viðbrögð Landsnets.

2.2 Minjastofnun Íslands

Í umsögn segir:

„Eins og bent hefur verið á í fyrri umsögnum þá hefur fornleifaskráning á vettvangi ekki farið fram á hálendinu. Gefin var undanþága að skoða línuleiðir á loftmyndum í hárrí upplausn áður en ákvörðun er tekin hvaða leið skuli valin. Þegar leiðin hefur verið ákveðin fer fornleifaskráning fram á vettvangi. Það sama gildir um þessa valkosti. Að öðru leyti gildir fyrri umsögn.“

Viðbrögð Landsnets: Umsögn kallar ekki á viðbrögð Landsnets.

2.3 Strandabyggð

Í umsögn segir:

„Sveitarstjórn Strandabyggðar gerir ekki athugasemd við framlagða tillögu.“

Viðbrögð Landsnets: Umsögn kallar ekki á viðbrögð Landsnets.

2.4 Náttúrufræðistofnun

Í umsögn um fuglalíf segir:

„Ekki er talin ástæða til að gera athugasemdir varðandi athuganir á fuglalífi því áætlaðar rannsóknir munu einnig ná yfir nýja valkostinn.“

Viðbrögð Landsnets: Umsögn kallar ekki á viðbrögð Landsnets.

Í umsögn um fossa segir:

„Fram kemur að gerð verður grein fyrir staðsetningu fossa í nágrenni valkosta, byggt á kortagögnum Náttúrufræðistofnunar þar sem fossar falla undir sérstaka vernd sbr. 61. gr. laga um náttúruvernd (nr. 60/2013). Náttúrufræðistofnun bendir þó á að ekki eru allir fossar merktir inn á kortasjá stofnunarinnar fyrir sérstaka vernd jarðminja og vistkerfa og því er nauðsynlegt að staðsetning þeirra verði einnig könnuð á vettvangi.“

Viðbrögð Landsnets: Staðsetning fossa á Ófeigsfjarðarheiði, á vatnasviði Hvalárvirkjunar, er vel þekkt eftir þær rannsóknir sem ráðist hefur verið í á vatnasviðinu og í tengslum við áhrifamat virkjunarinnar á vatnshlot. Miðað við landslag á áhrifasvæði valkosta eru líklegar staðsetningar á fossum helst í nágrenni við fyrirhugaða Hvalárvirkjun, við Kollafjörð og í nágrenni við Langadal. Töluvert myndefni er til af þessum svæðum. Ekki er talin þörf á að staðfesta staðsetningu fossa frekar á vettvangi.

Í umsögn um steingervinga segir:

„Einnig verður gerð grein fyrir trjábolaförum sem hafa fundist á svæðinu en þau falla undir sérstaka vernd sbr. 61. gr. laga um náttúruvernd (nr. 60/2013) þar sem þau eru steingervingar. Sú umfjöllun mun byggja á fyrirliggjandi gögnum, rannsókn Náttúrufræðistofnunar frá 2019 og kortlagningu Verkís frá 2019. Þau rannsóknarsvæði náðu þó að mjög litlu leyti inn á svæðið sem að fyrirhuguð Hvalárlína fer um og ekki að neinu leyti yfir það svæði sem að fyrirhuguð Miðdalslína fer um.“

Viðbrögð Landsnets: Landsnet óskaði eftir nánari afstöðu Náttúrufræðistofnunar um hvort þau gerðu athugasemdir um þau gögn sem nýtt verða í umhverfismatinu, þ.e. að nýta núverandi kortlagningar á trjábolaförum. Í svari frá þeim, dags. 19.08.2026, kemur fram að „[Náttúrufræðistofnun gerir] ekki athugasemdir við nálgunina, það er að segja að gengið verði út frá að líklegt er að trjábolaför finnist á svæðinu þar sem þéttleiki þeirra er mikill í grennd við svæðin samkvæmt fyrirliggjandi gögnum sem vísað er í. Líklegt er því að allt áhrifasvæði Hvalárlínu 1 er með mikið gildi m.t.t. steingervinga. [Í umsögn var Náttúrufræðistofnun] að vísa í að það þarf að vera skýrt að fyrirliggjandi gögn nái aðeins að mjög litlu leyti inn á svæðið sem að Hvalárlína 1 og Miðdalslína 1 fara um og því er ekki ljóst hve mikið af trjábolaförum eru á svæðinu.“ Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir fyrirliggjandi kortlagningu trjábolafara á svæðinu og fjallað um gildi svæðisins m.t.t. steingervinga. Lagðar verða fram mótvægisáðgerðir um að þegar aðalvalkostur liggur fyrir sem og frekari hönnun verður farið á vettvang og steingervingar kortlagðir í þeim tilgangi að hnika til framkvæmdaþáttum þar sem það á við. Mótvægisáðgerðir verða útfærðar í samráði við Náttúrufræðistofnun.

Í umsögn um gróðurfar segir:

„Valkostur M3 fer út fyrir athugunarsvæðið sem skilgreint var í matsáætlun. Athugunarsvæðið verður stækkað og gróðurfar kannað í 150 m í hvora átt út frá valkostinum. Af myndkortum að dæma er líklega að finna votlendisræmur við smávötnin á Kollafjarðarheiði sem ekki koma fram á vistgerðakorti NÁTT. Þá er að finna nokkra mósaík votlendis og mólendis í Torfdal og fremst í Langadal. Að öðru leyti er um fremur hrjóstugt og lítið gróið land að ræða línuleið M3. Ekki er að finna skráningar á sjaldgæfum æðplöntutegundum í gagnagrunni NÁTT fyrir nýja valkostinn. Þó eru til skráningar á fremur sjaldgæfum tegundum frá Langadal en rétt utar í grennd við kost M2 sem ber að nefna sökum óvissu í staðsetningu skráninga. Er þar um að ræða tegundir á borð við eggvíblöðku og grænliju.“

Viðbrögð Landsnets: Landsnet þakkar ábendinguna. Gróðurfar verður kortlagt á stækkuðu athugunarsvæði sem fylgir valkostinum í samræmi við aðferðafræði sem lýst er í matsáætlun. Upplýsingar úr gagnagrunni NÁTT um skráningar á sjaldgæfum æðplöntutegundum verður nýttur við rannsóknir.

Í umsögn um sérstaka vernd segir:

„Náttúrufræðistofnun minnir á að stöðuvötn og tjarnir sem eru 1000 m² eða stærri og votlendi stærra en 20.000 m² falla undir sérstaka vernd samnær 61. gr. laga um náttúruvernd (nr. 60/2013). Ekki er minnst sérstaklega á þetta og telur Náttúrufræðistofnun að bæta þurfi úr því. Mikið af stöðuvötnum og tjörnum eru á heiðunum sem munu verða fyrir áhrifum af fyrirhuguðum framkvæmdum. Einnig finnst votlendi í upp af Miðdal.“

Viðbrögð Landsnets: Eins og kemur fram í umsögn er töluverður fjöldi stöðuvatna og tjarna á heiðunum, þar sem valkostir liggja um, sem falla undir sérstaka vernd samkvæmt náttúruverndarlögum. Gerð verður grein fyrir vötnum innan athugunarsvæðis valkosta og verndargildi þeirra samkvæmt vistgerðakortlagningu Náttúrufræðistofnunar. Valkostir mun ekki fela í sér beint rask vötnum og tjörnum en þau eru engu síður samtengd vatnakerfinu á heiðunum. Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir mótvægisáðgerðum til að tryggja virkt flæði um svæðið sem og þörf á vöktun.

Í umsögn um samlegðaráhrif segir:

„Eins og fram kemur í matsáætlun og Náttúrufræðistofnun hefur áður bent á þá eru samlegðaráhrif Hvalárvirkjunar og Hvalárlínu umtalsverð. Náttúrufræðistofnun ítrekar mikilvægi þess að fjallað verði um þetta heildstætt með tilliti til skerðingar á óbyggðum víðernum, röskunar á trjábolaförum og jarðmyndunum, sem og áhrifa á fuglalíf, plöntur og vistgerðir.“

Viðbrögð Landsnets: Í umhverfismatsskýrslu Hvalárlínu 1 og Miðdalslínu 1 verður gerð grein fyrir samlegðaráhrifum Hvalárlínu 1 og Hvalárvirkjunar fyrir þá umhverfisþætti sem við á.

2.5 Fiskistofa

Í umsögn segir:

„Fiskistofa veitti umsögn þann 26. ágúst 2025 á fyrri stigum málsins (málsnr. 1037/2025) og vísar stofnunin aftur til þeirrar umsagnar í máli þessu.“

Viðbrögð Landsnets: Umsögn kallar ekki á viðbrögð Landsnets.

2.6 Vegagerðin

Í umsögn segir:

„Samkvæmt vegalögum nr. 80/2007 þarf heimild Vegagerðarinnar fyrir öllum framkvæmdum innan veghelgunarsvæða. Veghelgunarsvæði eru 30 m frá miðlínu stofnvega og 15 m frá miðlínu annarra þjóðvega.“

Ef hluti nauðsynlegra framkvæmda vegna flutnings búnaðar eða mannvirkja telst henta til frambúðar skal hönnun og framkvæmd fara fram í samráði við Vegagerðina.

Vegagerðin óskar eftir að fjallað verði sérstaklega um hæð raflína yfir vegum á vegaskrá og staðsetningu raforkumannvirkja við vegsvæði.

Allar breytingar innan veghelgunarsvæða, varanlegar eða tímabundnar, eru háðar framkvæmdaleyfi frá Vegagerðinni.

Reglugerð nr. 155/2007 um stærð og þyngd ökutækja gildir um flutninga á þungum og breiðum búnaði. Sækja skal um undanþágu til Samgöngustofu og, eftir atvikum, lögreglu. Samgöngustofa leitar samþykkis veghaldara, og samþykki Vegagerðarinnar tekur m.a. mið af árstíðabundnum aðstæðum og burðarþoli vega.

Allar vegtengingar við vegakerfi Vegagerðarinnar, bæði á framkvæmdartíma og eftir framkvæmdir, eru háðar leyfi Vegagerðarinnar. Stofnunin óskar eftir samráði um staðsetningu slíkra tenginga.“

Viðbrögð Landsnets: Í umhverfismatsskýrslu verður gerð grein fyrir hæð mastra þar sem þau fara yfir vegi á vegaskrá Vegagerðarinnar, sem og fyrirhugaðri staðsetningu raforkumannvirkja við vegsvæði. Ekki er gert ráð fyrir að framkvæmdin kalli á undanþágu vegna þungaflutninga skv.

reglugerð nr. 155/2007, en verði slíks þörf verður sótt um viðeigandi leyfi til viðkomandi aðila. Þá verður einnig sótt um öll nauðsynleg leyfi vegna þverunar vega og leitað eftir samráði við Vegagerðina um staðsetningar á tengingum við vegakerfi Vegagerðarinnar. Í samningum við landeigendur er tryggt að Landsnet hafi óheftan aðgang að slóðum, en almenn umferð um þær ræðst af vilja viðkomandi landeigenda.

2.7 Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða

Í umsögn segir:

„Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða hefur yfirfarið ofangreinda viðbót við matsáætlun og gerir ekki athugasemdir á þessu stigi máls.“

Viðbrögð Landsnets: Umsögn kallar ekki á viðbrögð Landsnets.

2.8 Náttúruverndarstofnun

Í umsögn um valkosti, óbyggð víðerni, landslag og ásýnd segir:

„Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að í umhverfismatsskýrslu komi skýrt fram hver munurinn er á áhrifum valkosta 7 og 7+M og þeirra valkosta sem eru til skoðunar í umhverfismatinu á óbyggð víðerni og önnur náttúruverðmæti.“

„Náttúruverndarstofnun vísar til fyrri umsagnar sinnar um verndargildi óbyggðra víðerna og mat á skerðingu og víðernisupplifun. Í ljósi þess að nú er einnig til skoðunar að Hvalárlína 1 verði loftlína alla leið leggur stofnunarinn áherslu á að áhrif þess valkostar verði borin skýrt saman við blandaða valkosti J1–J3 með tilliti til umfangs og eðlis skerðingar víðerna og áhrifa á víðernisupplifun.“

„Náttúruverndarstofnun vísar til fyrri umsagnar sinnar um landslag og ásýnd. Stofnunarinn leggur áherslu á að uppfærðar greiningar og ásýndarmyndir geri kleift að bera beint saman áhrif loftlínu alla leið og valkosta J1–J3, auk kafla d og valkostar M3.“

Viðbrögð Landsnets: Landsnet tekur undir að athugunarsvæðið er viðkvæmt með tilliti til óbyggðra víðerna og í umhverfismatsskýrslu verður ítarleg umfjöllun um áhrif valkosta á óbyggð víðerni. Áhersla verður á að bera saman þá valkosti sem eru til umfjöllunar í umhverfismati. Þar á meðal verður umfjöllun um skerðingu valkosta á víðernin sem og í tengslum við upplifun ferðamanna á svæðinu. Í umhverfismatsskýrslu verður til umfjöllunar samhengi framkvæmda við tengda stefnumótun og áætlanir, þ.á.m. Landskipulagsstefnu 2024 - 2028 og Svæðisskipulag Vestfjarða 2025 - 2050.

Í umsögn um fuglalíf segir:

„Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að áflugshætta loftlínu alla leið verði borin sérstaklega saman við blandaða valkosti með jarðstrengsköflum J1–J3. Niðurstöður samanburðarins þurfa að nýtast við val á framkvæmdarkosti og útfærslu mótvægisáðgerða og vöktunar.“

Viðbrögð Landsnets: Í umhverfismatsskýrslunni verður lagt mat á áhrif framkvæmdarinnar á fugla, þar með talið áflugshættu. Þau áhrif verða metin bæði með tilliti til loftlínu og legu jarðstrengs.

Í umsögn um gróður, vistgerðir og sérstaka vernd segir:

„Í greinargerð kemur fram að valkostur M3 liggur að hluta utan þess athugunarsvæðis sem kannað var sumarið 2025 og verður gróðurfar því kannað á vettvangi. Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að við vettvangskannanir á þeirri leið verði jafnframt kortlögð náttúrufrýrbæri sem njóta sérstakrar verndar samkvæmt 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.“

Stofnunarinn ítrekar fyrri umsögn sína um að öll slík náttúrufrýrbæri innan áhrifasvæða valkostanna verði kortlögð og staðfest með vettvangskonun. Það á meðal annars við um votlendi, vötn, fossa og nánasta umhverfi þeirra. Ekki er nægilegt að byggja eingöngu á fyrirliggjandi kortagögnum Náttúrufræðisstofnunar þar sem þau eru ekki tæmandi sem hafa þann fyrirvara að ekki allir fossar eru inni í gögnunum og eru í mælikvarðanum 1:25.000.“

Viðbrögð Landsnets: Gerðar verða vettvangsrannsóknir til að staðfesta gróðurkortlagningu, með áherslu á svæði þar sem búast má við vistgerðum með hátt eða mjög hátt verndargildi eða tegundum sem eru friðaðar og/eða á valista.

Í umsögn um samlegðaráhrif segir:

„Náttúruverndarstofnun leggur áherslu á að matið taki mið af breyttum valkostum og byggist jafnframt á uppfærðum upplýsingum um grunnástand. Sérstaklega þarf að meta sameiginleg áhrif framkvæmdanna á óbyggð víðerni, landslag, vistgerðir, fuglalíf og vatnafar.“

Viðbrögð Landsnets: Umhverfismatið mun taka mið af þeim valkostum sem kynntir eru í viðbót við matsáætlun. Umhverfispættir sem nefndir eru í umsögn eru meðal þeirra þátta sem eru til skoðunar í umhverfismatinu.

2.9 Árneshreppur

Í umsögn um jarðstreng segir:

„Sveitarstjórn Árneshrepps vill koma því á framfæri að hún telur lagningu jarðstrengs frá stöðvarhúsi upp á heiðina sbr. Valkost J1, vera þann valkost sem uppfylli best markmið um lágmörkun sjónrænna áhrifa og náttúruvernd.“

Sveitarstjórn Árneshrepps telur að með því að leggja jarðsteng, verði sjónræn áhrif framkvæmdarinnar lágmörkuð. Ófeigsfjörður er einstakt svæði þar sem víðerni, fossar og ósnortin náttúra eru einkennandi. Þessi gæði hafa jafnframt mikið gildi fyrir útivist, ferðaþjónustu og ímynd sveitarfélagsins.

Sveitarstjórn bendir á að fyrirhuguð framkvæmd hefur verið umdeild, bæði innan sveitarfélagsins og víðar. Af þeim sökum er sérstaklega mikilvægt, að við val á útfærslu verði lögð áhersla á að draga úr áhrifum sem framkvæmdin hefur á landslag og ásýnd svæðisins. Þar sem unnt er beri því að velja lausnir sem falli sem best að náttúrulegu umhverfi og varðveita eftir fremsta megni þá sérstöðu og þá náttúrulegu sem einkennir Ófeigsfjörð.“

Viðbrögð Landsnets: Landsnet tekur undir mikilvægi þess að lágmarka áhrif framkvæmda. Landslag og ásýnd svæðis eru meðal þeirra umhverfisþátta sem verða tekin til skoðunar í umhverfismatsskýrslu og lagt mat á áhrif mismunandi valkosta. Þegar niðurstöður umhverfismats liggja fyrir verður aðalvalkostur valinn.

Í umsögn um samgöngur segir:

„Samhliða framkvæmdum við Hvalárvirkjun, hefur Sveitarstjórn Árneshrepps ávallt lagt áherslu á að þeim fylgi samgöngubætur sem stuðli að því að styrkja byggð í sveitarfélaginu. Slíkar samgöngubætur hefðu mikið samfélagslegt gildi, myndu efla öryggi, bæta aðgengi og styrkja ferðaþjónustu og atvinnuuppbyggingu í sveitarfélaginu.“

Sveitarstjórnin sér sóknarfæri í því, að samhliða lagningu jarðstrengs og loftlínu frá Hvalárvirkjun að spennivirki í Miðdal, verði skoðað í samvinnu við landeigendur og framkvæmdaraðila sá möguleiki að leggja sumarveg yfir heiðina. Í kafla 5.3 Slóðar í upphaflegri matsáætlun, kemur fram að slóðar eru álíka breiðir og í raun sambærilegir hvort sem þeir fylgja loftlínu eða jarðstreng. Fulltrúar HS Orku hafa á almennum kynningarfundum í Árneshreppi kynnt þennan möguleika, þ.e. að samhliða framkvæmdinni geti opnast sumarvegur yfir heiðina.

Sveitarstjórn Árneshrepps vill beina þeim tilmælum til framkvæmdaraðila, hvort sem um jarðstreng eða loftlínu er að ræða, að staðsetning linunnar verði valin með það að leiðarljósi að möguleiki verði á að nota framkvæmdavegi til að gera sumarveg með lágmarks raski á náttúru svæðisins. Slíkur framkvæmdavegur gæti nýst sem sumarvegur fyrir vel útbúna bíla og skapað hringtengingu milli Árneshrepps og Ísafjarðardjúps.“

Viðbrögð Landsnets: Vegslóðar Landsnets eru hannaðir með það að markmiði að nýtast við reisingu lína á framkvæmdatíma og tryggja akhæfni stærri ökutækja á rekstartíma, einkum vegna

viðhalds og viðgerða. Í samningum við landeigendur er tryggt að Landsnet hafi óheftan aðgang að slóðum, en almenn umferð um þær ræðst af vilja viðkomandi landeigenda.

2.10 Land og skógur

Í umsögn segir:

„Stofnunin gerir ekki athugasemdir við málið umfram þær sem komu fram í umsögn um fyrri matsáætlun (mnr. 1037/2025).“

Viðbrögð Landsnets: Umsögn kallar ekki á viðbrögð Landsnets.